

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาการรวมกลุ่มเป็นเครือข่ายวิสาหกิจ(คลัสเตอร์)เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันกรณีศึกษา : คลัสเตอร์แปรรูปข้าวจังหวัดพิษณุโลก” นี้ มีความมุ่งหมายที่จะศึกษาและวิเคราะห์สถานการณ์ของคลัสเตอร์แปรรูปข้าวในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลกเพื่อดูความเชื่อมโยงของกิจกรรมที่มีอยู่ของธุรกิจที่เกี่ยวข้องตลอดห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) ของอุตสาหกรรมแปรรูปข้าวตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ และวิเคราะห์ขีดความสามารถในการแข่งขันของคลัสเตอร์แปรรูปข้าวจังหวัดพิษณุโลก เพื่อนำไปสู่ข้อเสนอแนะการกำหนดทิศทาง เป้าหมาย และยุทธศาสตร์การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของคลัสเตอร์แปรรูปข้าวในจังหวัดพิษณุโลกที่ชัดเจน ที่จะยกระดับความสามารถในการแข่งขันของภาคอุตสาหกรรมแปรรูปข้าวของจังหวัดพิษณุโลกได้ในระยะสั้น

จากผลการวิจัยสรุปได้ว่าปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อขีดความสามารถในการแข่งขันของคลัสเตอร์แปรรูปข้าวจังหวัดพิษณุโลก ได้แก่ เกษตรกรใช้เมล็ดพันธุ์เก่าซ้ำซากและพันธุ์ที่ให้ผลผลิตสูงทำให้คุณภาพของผลผลิตข้าวต่ำลง คุณภาพดินขาดความสมบูรณ์และมีแนวโน้มเสื่อมโทรมลง แรงงานที่มีความรู้เฉพาะทางในอุตสาหกรรมมีน้อย ขาดการเชื่อมโยงกับภาคเกษตรกรทำให้ได้ผลผลิตข้าวที่มีคุณภาพไม่ตรงตามความต้องการ งานวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับข้าวและผลิตภัณฑ์จากข้าวในพื้นที่มีมากแต่ถูกนำไปใช้ประโยชน์น้อย ผู้ประกอบธุรกิจขาดอำนาจในการต่อรองกับพ่อค้าคนกลาง ขาดการบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทานและขาดการเชื่อมโยงและการรวมกลุ่มเพื่อสร้างความเข้มแข็ง และสถาบันการศึกษามีความเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมน้อย

ส่วนปัจจัยที่เอื้อประโยชน์ต่อขีดความสามารถในการแข่งขันของคลัสเตอร์แปรรูปข้าวจังหวัดพิษณุโลก ได้แก่ การมีความเหมาะสมของสภาพภูมิศาสตร์และใช้วัตถุดิบข้าวในจังหวัดเป็นหลัก มีวัตถุดิบปริมาณเพียงพอและมีตลอดปี มีอุตสาหกรรมการพัฒนาเทคโนโลยีและผลิตรองจักรกลการเกษตรในพื้นที่ มีแนวโน้มนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการผลิต ผู้ประกอบธุรกิจมีการสร้างตรายี่ห้อที่เป็นที่ยอมรับในด้านคุณภาพของสินค้า การรักษาคุณภาพสินค้าให้ยังคงเป็นไปตามความต้องการของผู้บริโภคและการขยายตลาดไปต่างจังหวัดและต่างประเทศ มีความเชื่อมโยงและเกื้อหนุนกับธุรกิจการขนส่งและภาครัฐมีนโยบายแผนปรับโครงสร้างข้าว

ดังนั้นการที่จะยกระดับความสามารถในการแข่งขันของภาคอุตสาหกรรมแปรรูปข้าวจังหวัดพิษณุโลกได้ในระยะสั้นผู้วิจัยจึงขอเสนอวิสัยทัศน์ เป้าหมายและยุทธศาสตร์การพัฒนาขีด

ความสามารถในการแข่งขันของคลัสเตอร์แปรรูปข้าวในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก 5 ยุทธศาสตร์
เพื่อให้มีลำดับขั้นการพัฒนาที่ยั่งยืนดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 มุ่งสร้างความเข้มแข็งให้กลุ่ม

เป้าหมายยุทธศาสตร์ : สมาชิกเกิดการรวมกลุ่มที่เข้มแข็ง สามารถบริหารจัดการความสัมพันธ์
ระหว่างสมาชิกได้อย่างยั่งยืนบนพื้นฐานการยอมรับและสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 นำความรู้มาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

เป้าหมายยุทธศาสตร์ : เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ในทุกระดับสมาชิก และเชื่อมโยงไปถึง
หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจข้าว ซึ่งจะทำให้เกิดกิจกรรมพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาการผลิตสินค้าข้าวให้มีคุณภาพ

เป้าหมายยุทธศาสตร์ : สินค้าของสมาชิกมีการผลิตและควบคุมคุณภาพเป็นที่ต้องการของคู่ค้า
สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการนำ ความรู้ และเครือข่ายความร่วมมือที่มีมาส่งเสริมธุรกิจ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 สร้างภาพลักษณ์ (image) ให้กับสินค้าข้าว

เป้าหมายยุทธศาสตร์ : ผลิตรากฐานจากข้าวของจังหวัดทั้งข้าวเพื่อการบริโภคและเพื่อป้อน
อุตสาหกรรมมีตำแหน่งของผลิตภัณฑ์(positioning) เป็นที่เชื่อถือจากลูกค้าในระดับแนวหน้าด้าน
คุณภาพของสินค้า

ยุทธศาสตร์ที่ 5 ส่งเสริมการขยายตลาดใหม่

เป้าหมายยุทธศาสตร์ : สมาชิกมีช่องทางกระจายสินค้ากว้างขวางขึ้น สามารถขายสินค้าได้
มากขึ้น